

In dit inhoudelijke jaarverslag belichten we een aantal van de bijzonderheden en hoogtepunten van het afgelopen lustrumjaar. Het financiële jaarverslag over 2017 zal in de volgende Geo.brief verschijnen.

Lustrumsymposium

Op 7 april vierde KNGMG het 21^e lustrum (105 jaar) met een zeer geslaagd symposium over het actuele thema 'License to Operate'. Op het symposium benadrukte KNGMG het belang van de dialoog tussen overheden, burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties als het gaat om het gebruik van de ondergrond voor de winning van grondwater, fossiele brandstoffen, zouten, kalksteen en geothermie.

In de ochtend vond de eerste bijeenkomst van 'AardNed' plaats, waarbij een groep *young professionals* brainstormde over de aansluiting van de opleidingen bij de praktijk, en hoe afgestudeerde aardwetenschappers zich door continue educatie hun vak op verantwoorde wijze kunnen blijven beoefenen. De overige bezoekers woonden 's ochtends in het Mineralogisch-Geologisch Museum een bijzondere lezing bij over de 'Licence to Operate' bij een grootschalig Bauxietproject in Guinea.

Het middagprogramma ging van start met een serie lezingen waarin vertegenwoordigers van SodM, NAM, en de ministeries van I&M en EZ hun visie gaven op hun eigen en elkaars verantwoordelijkheden in de diepe ondergrond van Nederland. Na de pauze volgde een tweetal lezingen over de toekomstperspectieven van geothermie en CO₂-opslag. Het enerverende symposium werd afgesloten met een panelbijeenkomst waarin aan de hand van een drietal stellingen werd gereflecteerd op het thema.

De dag werd feestelijk afgesloten met een grootse borrel met muzikale omlijsting, een boottocht door de grachten van Delft en een afsluitend diner. Foto's en een uitgebreid verslag zijn op de website te vinden. Het bestuur is de lustrumcommissie, bestaande uit Aafke Bouma, Duco Drenth, Gijs Remmelts, Annemijn van Stiphout en Femke Vossepoel zeer erkentelijk voor de voortreffelijke organisatie.

Netherlands Journal of Geosciences

Het tijdschrift NJG is een gezamenlijke uitgave van KNGMG en TNO - Geologische Dienst Nederland. In het bestuur van de Stichting Netherlands Journal of Geosciences (SNJG) zijn zowel TNO als KNGMG met twee leden vertegenwoordigd; voor KNGMG zijn dat János Uraï en Hemmo Abels. János is aftredend en zal worden opgevolgd door Boris Jansen. In 2017 (v. 96) werden drie reguliere nummers gepubliceerd met in totaal 15 artikelen. Nummer 2 was een special issue met acht artikelen over de ontwikkeling van de Maasvallei in Limburg. Heel bijzonder was dit jaar het special issue gewijd aan de aardbevingsproblematiek in Groningen dat als een extra dik, vijfde nummer uitkwam. In dit nummer zijn maar liefst 22 artikelen opgenomen die de stand van zaken van de wetenschappelijke kennis over de effecten van de gaswinning in Groningen aan het einde van 2016 weergeven. In 2017 nam Ronald van Balen afscheid als *editor-in-chief* en werd hij opgevolgd door Johan ten Veen.

Geo.brief

De redactie van de Geo.brief heeft in 2017 wederom acht nummers van onze zeer gewaardeerde nieuwsbrief verzorgd met artikelen over uiteenlopende onderwerpen zoals geothermie, de energietransitie, klimaatverandering, de geologie van de Noordzee, het zichtbaar maken van tektonische processen met tomografie, het mijnwezen in een voormalige kolonie en de Messiniaanse zoutcrisis. Verder waren er tal van stukjes steen en stukjes museum, fraaie ontsluitingen en boekbesprekingen. In 2017 hebben redactie en de vormgever samen een nieuwe lay-out ontworpen waarvan u nu het tweede exemplaar in handen houdt. In deze fraaie, moderne lay-out hopen we de artikelen en foto's nog beter tot hun recht te laten komen.

Na ruim vijftien jaar eindredacteurschap is Aukjen Nauta gestopt met haar werk als eindredacteur. Het bestuur en de redactie bedanken haar hartelijk voor haar inzet op redactievergaderingen, het aandragen en vaak zelf schrijven van artikelen, en het samen met de vormgever er elke keer weer voor zorgen dat er bij ons een mooi nummer door de bus viel. We hebben op de Kringendag afscheid van Aukjen genomen. Aukjen wordt als eindredacteur opgevolgd door Bjinse Dankert.

Website

In 2017 hebben we volop geprofiteerd van onze nieuwe website met de daaraan gekoppelde digitale nieuwsbrief. Met website en nieuwsbrief zijn we veel beter in staat gebleken om aankondigingen, nieuwsberichten en foto's onder de leden te verspreiden. Gemma Venhuizen heeft de website gedurende een groot deel van het jaar voorzien van nieuwsberichten en artikelen. Eind 2017 heeft zij echter een positie bij NRC Handelsblad aanvaard. Gemma wordt als webredacteur opgevolgd door Wenche Asyee.

Dankzij een donatie van Evert van der Graaff is het online-archief met oude uitgaven van Geologie en Mijnbouw nu compleet voor de periode 1951 – 2004. Jan Schreurs werkt ondertussen door aan het completeren van de oudere jaargangen en de Verhandelingen.

Staringlezing

Op woensdag 25 oktober verzorgde Carina Hoorn, researcher aan de Universiteit van Amsterdam, de jaarlijkse Staringlezing. In haar lezing, getiteld 'Mountains, climate and biodiversity: why geology is important to understand biological patterns' hield Carina een warm pleidooi voor een multidisciplinaire aanpak bij het reconstrueren van biogeografische patronen en ontwikkelingen in ruimte en tijd. Zij illustreerde dit met prachtige voorbeelden uit Azië en Zuid-Amerika en introduceerde tevens haar nieuwste boek 'Mountains, Climate and Biodiversity' (nu te koop bij Wiley). De lezing vond plaats bij het KIVI in Den Haag.

Jelgersmaprijs

De allereerste Jelgersmaprijs voor de beste Nederlandse aardwetenschappelijke bachelorscriptie is gewonnen door Evalien van der Valk van de Vrije Universiteit Amsterdam en Sander Molendijk van de Universiteit Utrecht. De jury heeft daarnaast een eervolle vermelding toegekend aan Esmée Boter van de Universiteit Utrecht. De jury vond in het algemeen de kwaliteit van de ingezonden scripties, en in het bijzonder van deze drie prijswinnaars, van een hoog niveau. De feestelijke uitreiking van de eerste Jelgersmaprijzen was op 2 maart aan de VU in Amsterdam ter gelegenheid van de Van Waterschoot van der Gracht penninguitreiking aan prof. dr. Jan Smit. KNGMG dankt de inzet van de expertjury voor het beoordelen van de scripties uit een zeer gevarieerd aardwetenschappelijk speelveld.

Escherprijs

Op 30 maart werd in Naturalis Biodiversity Center de B.G. Escherprijs 2016 aan Pim Kaskes uitgereikt voor de door de jury als de beste beoordeelde afstudeerscriptie in de (toegepaste) aardwetenschappen in de ruimste zin van het woord: 'Unearthing the background of Naturalis' Tyrannosaurus rex: taphonomy, stratigraphy and paleoenvironment'. Daarnaast ontving Margriet Lantink (Universiteit Utrecht) een eervolle vermelding voor haar scriptie met de titel 'Fe isotopes of a ca 2.4 Ga hematite-rich iron formation confirm oxygenation of the Transvaal basin in relation to the Great Oxygenation Event'. Het afstudeerproject van Pim Kaskes was een samenwerkingsverband tussen de VU en Naturalis Biodiversity Center. Het bestuur is de jury onder leiding van Johan Weijers zeer erkentelijk.

Van Waterschoot van der Gracht Penning 2017

Het hoofdbestuur heeft dit jaar de Van Waterschoot van der Grachtpenning toegekend aan prof. dr. Jan E. van Hinte. De laureaat is emeritus hoogleraar Paleontologie en Stratigrafie aan de Vrije Universiteit. Zijn werk is van groot belang geweest voor de ontwikkeling van de Mariene Geologie in Nederland. De grote betekenis die Jan van Hinte zowel voor de wetenschap als de industrie in Nederland heeft gehad, zijn belangrijke bijdragen aan het Ocean Drilling Program, en het grote aantal proefschriften dat onder zijn leiding tot stand is gekomen, hebben het bestuur doen besluiten hem de penning toe te kennen. De uitreiking heeft plaatsgevonden op vrijdag 10 november bij het NIOZ (op Texel) tijdens het ICDP / IODP-symposium.

Kringendag

Op 1 december organiseerde KNGMG in samenwerking met de Mijnbouwkundige Kring een Kringendag onder de titel 'De Geologie van Geothermie'. Na een introductie van het thema werden de verschillende geologische aspecten van het winnen van aardwarmte in een serie lezingen belicht. Tijdens de lunch en borrel was er de nodige tijd om de onderlinge banden aan te halen.

Aardwetenschappelijke Loopbaandag

17 februari was de tiende editie van de Aardwetenschappelijke Loopbaandag aan de VU in Amsterdam. Deze landelijke carrière dag voor bachelor- en masterstudenten met een geowetenschappelijke achtergrond wordt tweejaarlijks georganiseerd door de Stichting Aardwetenschappelijke Loopbaandag (SAL). Vanaf dit jaar is de SAL een gezamenlijk initiatief van twee aardwetenschappelijke studieverenigingen: GeoVUsie van de VU en de Utrechtse Aardwetenschappen Vereniging (UAV) van de UU. Eén van gastsprekers dit jaar was Iain Stewart, professor aan Plymouth University in Engeland en tevens presentator van vele natuurdocumentaires op de BBC. Hij gaf een boeiende lezing over zijn ervaringen en werkzaamheden in het geologische veld en nam tevens zitting in het debat panel. Het debat had dit jaar als thema: 'The role of earth scientists in a low-carbon high-energy world' en werd geleid door onze voorzitter Lucia van Geuns.

Accreditatie

Aardwetenschappers in Nederland kunnen via het KNGMG een accreditatie als professioneel geoloog (EurGeol) verkrijgen bij de European Federation of Geologists (EFG). Het gaat om aardwetenschappers met werkervaring, die zich committeren aan een beroepscode en actief hun kennis op peil houden. Afgelopen jaar zijn zes van onze leden geaccrediteerd, wat het totaal op zeventien Nederlandse EurGeol's brengt.

EFG projecten

De EFG heeft het initiatief genomen voor vier EU-projecten: INTRAW, gericht op internationale samenwerking op het gebied van grondstoffen, KINDRA, waarin de in Europa aanwezige kennis over hydrogeologie wordt geïnventariseerd, CHPM2030, gericht op het ontwikkelen van innovatieve technologie voor de gelijktijdige winning van warmte-energie en metalen, en UNEXMIN, waarin een vernieuwend mijneninspectiesysteem met behulp van robots ontwikkeld wordt waarmee ondergelopen mijnen in kaart gebracht kunnen worden. KNGMG is samen met andere bij de EFG aangesloten Europese beroepsorganisaties als "third party" bij deze projecten betrokken. De coördinatie van de projecten ligt in handen van de EFG.

Financiën

Het financieel boekjaar 2017 is afgesloten met een positief saldo van circa € 3.800,-. De grootste uitgaven zijn die voor de Geo.brief, op enige afstand gevolgd door NJG en de administratiekosten. Voor het boekjaar 2018 is een begroting opgesteld die in een vergelijkbaar batig saldo resulteert. De contributie hoeft in 2018 niet verhoogd te worden.

Het KNGMG dankt Shell en TNO voor het sponsoren van resp. de Escherprijs en de Jelgersmaprijs en dankt de begunstigers, EBN, NAM, TNO, Total E&P Nederland en Wintershall voor hun bijdragen. Verder bedanken we TNO voor het beschikbaar stellen van werktijd voor de hoofdredacteur van de Geo.brief en voor de secretaris van het hoofdbestuur, en EBN voor vergaderruimte. VU en NIOZ/IODP worden bedankt voor de organisatie rondom de penninguitreikingen van Jan Smit en Jan van Hinte en TU Delft voor de Kringendag. Tot slot zijn we NWO erkentelijk voor de jaarlijkse bijdrage aan de Geo.brief.

Samenstelling van het hoofdbestuur

In 2017 hebben we afscheid genomen van twee bestuursleden: Jan Schreurs en Els Ufkes. Gideon Lopes Cardozo en Marc Hijma zijn tot het bestuur toegetreden waarbij Gideon de taak van penningmeester op zich genomen heeft. Op de komende jaarvergadering zullen we wederom afscheid nemen van twee bestuursleden: Hemmo Abels en Marten ter Borgh. Op dezelfde vergadering zullen we Femke Vossepoel (TU Delft) als nieuw bestuurslid voorstellen.

Secretariaat

Els Ufkes verzorgt de ledenadministratie en de financiële administratie. Ons postadres is sinds 1 juli ondergebracht bij TNO, afdeling Geomodelling in Utrecht. In december hebben we ons archief van het KIVI naar het Science Centre in Delft overgebracht. Hiermee is er een einde gekomen aan onze tijd bij KIVI; we zullen deze locatie enkel nog gebruiken voor activiteiten zoals de jaarvergadering.

Ledenbestand

Het totaal aantal leden per 31 december 2017 bedroeg 781. Vergeleken met de stand van 2016 (766) is er een bescheiden groei van 15 leden. Vorig jaar zijn 3 van onze leden overleden. Een 34-tal leden heeft in 2016 opgezegd en we hebben 52 nieuwe leden mogen verwelkomen.

Jan Stafleu, secretaris en Gideon Lopes Cardozo, penningmeester